

VADOVĖLIO RANKRAŠČIO

„Kompiuterinės leidybos pradmenys. Informacinės technologijos“

RECENZIJA

Recenzuoti pateiktas vadovėlio „Kompiuterinės leidybos pradmenys. Informacinės technologijos“ rankraštis (autoriai Aidas Žandaris, Darius Bakšys; leidykla ŽARA, 2011, 117 psl). Vadovėlis yra antroji dalis dviejų knygų komplekto, skirto mokytis pasirenkamojo informacinių technologijų kurso „Kompiuterinės leidybos pradmenys“ bendrojo lavinimo mokyklos IX–X klasėse (I–II gimnazijos klasėse). Pirmoji komplekto knyga „Kompiuterinės leidybos pradmenys. Dizainas ir maketavimas“ (autorius Davidas Dabneris; leidykla ŽARA) išleista prieš metus (2010) ir yra naudojama Lietuvos mokyklose.

Pirmojoje komplekto knygoje pagrindinis dėmesys skiriamas leidinio apipavidalinimui, meninių sprendimų paieškai, neaprašant darbo su konkrečiomis kompiuterio programomis. Antroji knyga skirta konkrečioms kompiuterio programoms, tinkamoms įgyvendinti kuriamus dizaino sprendimus, realizuoti meninio apipavidalinimo idėjas. Vadovėlio pratarmėje autoriai pateikia lentelę, nurodančią abiejų knygų temų sąsajas.

Recenzuoti pateikto vadovėlio vienas iš autorių Aidas Žandaris yra kelių vadovėlių ir mokymo priemonių bendraautorius, apie 20 metų dirbantis kompiuterinės leidybos srityje, yra dėstęs leidybos kursą Vilniaus universitete. Kitas recenzuojamo vadovėlio autorius Darius Bakšys – Vilniaus Žirmūnų gimnazijos informacinių technologijų vyresnysis mokytojas, turintis ir meninį išsilavinimą.

Vadovėlis „Kompiuterinės leidybos pradmenys. Informacinės technologijos“ apima Pradinio ir pagrindinio ugdymo informacinių technologijų bendrojoje programoje nuskaitą modulio „Kompiuterinės leidybos pradmenys“ turinio apimtį ir yra tinkamas apibrėžtiems mokinių gebėjimams ugdyti.

Knygą sudaro dvi dalys, suskirstytos į 23 temas. Knygos pabaigoje yra dalykinė rodyklė, pateikiamas šaltinių ir rekomenduojamos literatūros sąrašas. Visose temose (išskyrus įžanginius vadovėlio dalių skyrelius, kuriuose trumpai pristatomi kompiuterio programų įrankiai) koncentruotai aprašoma teorinė dalis, nagrinėjami konkretūs praktiniai pavyzdžiai. Pagrindinės sąvokos išskiriamos, nauji terminai paaiškinami. Kiekvienos temos pabaigoje pateikiamos užduotys savarankiškam darbui ir klausimai apmąstymui. Užduočių dirbti grupėse knygoje nepateikta, tačiau mokytojas galės panaudoti temų pabaigoje pateiktus probleminius klausimus mokinių grupių bendram darbui ir diskusijoms organizuoti. Ne į visus suformuluotus klausimus atsakymai pateikiami vadovėlyje – taip mokiniai skatinami naudotis interneto informacijos šaltiniais

(žodynais, žinynais; vadovėlyje pateikiamos nuorodos į šiuos šaltinius), praktiškai išbandyti įvairius variantus ir surasti atsakymus, pagrįsti savo nuomonę. Toks medžiagos pateikimas padeda mokiniams mokytis ir įsivertinti savo išmokimą.

Pirmojoje vadovėlio dalyje, pavadintoje „Leidinio maketavimas“, nuosekliai mokomasi rengti leidinį kompiuteriu – pasirinkti leidinio formatą, dirbti su grafiniais elementais, tekstu, paveikslais, naudoti leidinio maketo tinklėlį, puslapių ir dokumentų šablonus, maketuoti knygą, sudaryti turinį, tinkamai taikyti spalvų modelius. Antrojoje knygos dalyje „Paveikslų rengimas spaudai“ aptariamas skenavimas ir automatinis teksto atpažinimas, paveikslų tvarkymas (retušavimas, spalvų korekcija, fono permatomumo nustatymas ir kt.), paveikslų fragmentų kontūrų aprašymas ir panaudojimas leidybos programoje (pavyzdžiui, fotomontažo kūrimui) ir kt. Leidinio pabaigoje trumpai aprašomas leidinio rengimo spaudai baigiamasis etapas.

Skyrelių medžiaga pateikiama aiškiai, suprantamai, remiamasi praktiniais pavyzdžiais, kurie parodo konkrečius žingsnius, realizuojant leidinio rengimo etapus. Pavyzdžiai įdomūs, siejami su mokinių gyvenimo ir mokymosi aplinka, naudojamos žinomų lietuvių literatūros ir tautosakos kūrinių ištraukos. Vaizdinė medžiaga papildo vadovėlio tekstą, padeda jį suvokti. Kompiuterio programų galimybės aprašomos tiek, kiek tuo metu reikia konkrečiai užduočiai atlikti. Svarbu tai, kad nors ši komplekto knyga skirta informacinėms technologijoms, vis tik pagrindinis dėmesys rengiant leidinio maketą skiriamas esminiams leidybos principams.

Vadovėlio užduotys skatina naują mokomąją medžiagą sieti su anksčiau įgytais mokinių gebėjimais ir žiniomis. Kiekvieno skyrelio užduotys – tai nauji žingsniai, padedantys parengti leidinio galutinį variantą. Tačiau pratarinėje reikėtų labiau akcentuoti, kad mokiniams nebūtina atlikti visas praktines užduotis, nes kai kurios iš jų gali pasirodyti per sunkios. Pavyzdžiui, 16–17 puslapiuose pateiktos užduotys, kuriose pagal formules apskaičiuojami rinkinio plotis ir paraštes, gali būti skirtos mokiniams, norintiems labiau gilintis į leidinio matmenų nustatymo subtilybes. Kitiems tikrai pakaks maketavimo programos standartinių paraščių dydžio pasirinkimo galimybių. Bet daugumą vadovėlyje pateiktų užduočių yra nesunku atlikti, jos ugdo mokinių kūrybiškumą – mokiniai skatinami palyginti ir aptarti turimus išteklius, spręsti problemas, parengti originalius darbus, pateikti savo vertinimus ir požiūrį.

Pats leidinys, kaip ir pirmoji komplekto knyga „Kompiuterinės leidybos pradmenys. Dizainas ir maketavimas“ (D. Dabneris) gali būti leidinio dizaino ir maketo iliustracija. Leidinyje aprašomi dalykai tinkamai realizuoti pačioje knygoje – joje profesionaliai panaudotas tinklėlis, išlaikytas maketavimo stiliaus vientisumas ir pan.

Svarbu ir tai, kad autoriai pasirinko atvirojo kodo programinę įrangą – leidybos ir maketavimo programą „Scribus“, grafikos rengyklę „Gimp“. Šiomis kompiuterio programomis mokiniai gali teisėtai naudotis ir mokykloje, ir namie.

Kopija tikra

Leidinyje pastebėta keletas netikslumų, kurie yra nesunkiai ištaisomi ir jų neturėtų likti leidinio galutiniame variante:

- vadovėlio viršelyje ir/arba pratarinėje turėtų būti konkrečiau įvardyta, kokioms mokymo įstaigoms ir kokioms klasėms skirta knyga, pavyzdžiui, „vadovėlis skirtas mokytis pasirenkamojo informacinių technologijų kurso Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos IX–X klasėse“;
- 21 puslapio pirmojoje skiltyje, užduoties 4-tajame žingsnyje žemiau iliustracijos pateiktas sakinytis apie pažymėtus mazgus yra painus, tekstą reikėtų taisyti;
- 23 puslapio pirmojoje skiltyje, trečiojoje pastraipoje reikėtų išsamiau paaiškinti, kodėl, nurodžius visus Bezjė kreivės taškus, patariama nesujungti pirmo taško su paskutiniu;
- 43 puslapyje, dalyje „Pamąstyk ir atsakyk“, painus trečio klausimo tekstas;
- 66 puslapio pabaigoje komandas *Rodymas* → *Rodyti tinklę* reikia pakeisti į *Rodymas* → *Rodyti kreiptines*;
- 69 puslapyje, antrosios skilties pradžioje, rašoma apie *programavimo kintamąjį*. Šis terminas gali būti mokiniams nežinomas, todėl reikia arba jį paaiškinti, arba keisti tekstą;
- 99 puslapyje, dalyje „Pamąstyk ir atsakyk“, trūksta 12 klausimo pabaigos.

IŠVADA. Aido Žandario ir Dariaus Bakšio parengtas vadovėlis „Kompiuterinės leidybos pradmenys. Informacinės technologijos“ (leidykla ŽARA, 2011, 117 psl.) **atitinka „Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo“ (Žin., 2009, Nr. 61–2450) penktame punkte nurodytus reikalavimus ir yra tinkamas naudoti bendrojo lavinimo mokykloje.** Vadovėlis yra šiuolaikiškas, sudaro galimybes diferencijuoti ir individualizuoti mokymą(si), skatina mokinius ieškoti kūrybiškų idėjų ir jas realizuoti, naudoti teisėtą kompiuterių programinę įrangą, paisyti autorių teisių įvairiose darbo ir mokymosi srityse.

Tatjana Balvočienė,
 Šilutės Vydūno gimnazijos
 informacinių technologijų mokytoja ekspertė
 2011 m. spalio 20 d.

Kopija tikra
 Administracijos sekretorė

 Rita Zakarauskienė
 20.10.2011

